

ความหมายวิธีการวัด องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ จิตสาธารณะ
ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ
PUBLIC MIND: MEANINGS, MEASUREMENT, COMPONENTS AS WELL AS
INDICATORS OF STUDENTS IN RAJABHAT UNIVERSITY

วีรชัย คำธร*
ธัญรัศม์ ทองใส**
กริช ภัทรภาคิน***

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มุ่งศึกษาสังเคราะห์ (1) ความหมายวิธีการวัด องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ จิตสาธารณะ (2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ กลุ่มรัตนโกสินทร์ หน่วยของวิเคราะห์ แบ่งเป็น 1) ประชากรนักศึกษากลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในกรุงเทพมหานคร 2) เล่มรายงานการวิจัยและบทความวิจัยด้านจิตสาธารณะ จำนวน 5 ± 10 เรื่อง ช่วงระยะเวลาที่ศึกษา ระหว่าง ปี 2552- 2559 เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบบันทึกเกณฑ์ คัดเลือกงานวิจัย แบบบันทึกผลการวิจัย แบบบันทึกคุณภาพเครื่องมือวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล แบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีสังเคราะห์เชิงเนื้อหา สรุปความหมาย และสังเคราะห์ ผลการวิจัยซึ่งใช้สถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regressions) เพื่ออธิบายปัจจัยที่ส่งผลต่อ จิตสาธารณะ ผลการศึกษาพบดังนี้

ประการที่ 1 ความหมายวิธีการวัด องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ จิตสาธารณะ คือ (1) การดูแลรักษาหลีกเลี่ยงการกระทำที่ก่อให้เกิดความชำรุดเสียหาย ความตั้งใจที่จะรักษาให้คงไว้ตามวิสัยที่สามารถกระทำได้ ความรู้สึกภาคภูมิใจ ความรู้สึกหวงแหน การตระหนักรู้ถึงคุณค่า การไม่นำสาธารณสมบัติมาเป็นของตนเอง ความเต็มใจที่จะรักษาสาธารณสมบัติ และการมีส่วนร่วมรับผิดชอบสาธารณสมบัติ (2) การตระหนักรู้ถึงหน้าที่ที่จะอุทิศตนรับผิดชอบ การรับอาสาที่จะอนุรักษ์ ความรู้สึกมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียในสาธารณสมบัติ ความรู้สึกเป็นเจ้าของ การตระหนักรู้ถึงหน้าที่ที่จะต้องดูแลให้คงสภาพเดิมเพื่อการสืบทอดต่อไป (3) การรับรู้ถึงสิทธิของบุคคลอื่นเสมอเหมือน เช่นสิทธิของตน การรู้สึกเทิดทูนงานสร้างสรรค์ที่ทรงคุณค่า การมีจิตสำนึกค่านิยมที่ดีในความเป็นชาติ ความรู้สึกภาคภูมิใจ การตระหนักรู้ถึงความมุ่งมั่น เพียรพยายาม ผนุงรักษาเอกลักษณ์ของความเป็นชาติ

*มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

**มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

***มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ประการที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะ มีดังนี้ (1) ด้านการใช้ ตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูบุตรตามแนวพุทธ เหตุผลเชิงจริยธรรมพื้นฐาน ประสบการณ์ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และการเห็นแบบอย่างบุคคลรอบข้าง (2) ด้านการถือเป็นหน้าที่ ตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูบุตรตามแนวพุทธ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน พื้นฐานประสบการณ์, เหตุผลเชิงจริยธรรม การเห็นแบบอย่างบุคคลรอบข้าง และพื้นฐานทางจิต (3) ด้านการเคารพสิทธิ ตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูบุตรตามแนวพุทธ ความเชื่ออำนาจในตน การเห็นแบบอย่างบุคคลรอบข้าง และ พื้นฐานประสบการณ์

คำสำคัญ : จิตสาธารณะ, มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study and analyze the meanings, measurement, components as well as indicators concerning the term “Public Mind” and 2) to analyze some factors influencing the term “Public Mind” of students studying in Rajabhat Universities Group in Bangkok area. Two sample groups were studied and analyzed; namely, 1) students studying in Rajabhat Universities Group in Bangkok area and 2) some research papers and research articles concerning “Public Mind” published from 2009 to 2016. Three research instruments were employed in this study; namely, 1) the form for recording criteria of selecting research papers and research articles, 2) the form of recording the findings and 3) the form for recording the efficiency of research instruments. The data and information were purposively collected then analyzed and presented through content analysis method. The findings were concluded in terms of their meanings and then analyzed through “Multiple Regressions” in order to describe some factors influencing the term “Public Mind”. The results obtained in this study were divided into two points as followed:

1) The term “Public Mind” was defined as; the prevention of some actions prone to cause any damages to public properties, the feelings of being proud, jealous and concerned about values of public properties, the willingness of preserving or conserving public properties instead of occupying them. The term “Public Mind” was composed of being conscious on the responsibilities and dedication of conserving as well as sustaining the public properties to the new generation, the feelings of being as part of or owning public properties. The term “Public Mind” was indicated by being concerned of human rights in terms of equality and equity of individuals, the passion and admiration of invaluable

creativeness and national values, the consciousness, attempt and willingness of preserving national identities.

2) Some factors influencing the term “Public Mind” included a) According to the application, the predictive valuables were the Buddhist’s way of nurturing children, the fundamental moralities and experiences, ability to control or deal with a situation, and the actions or samples of people surrounding, b) according to the feeling of being responsible, the predictive valuables were the Buddhist’s way of nurturing children, ability to control or deal with a situation, experiences, moralities, the actions or samples of people surrounding, and mentality, c) according to the respect in human rights, the predictive valuables were the Buddhist’s way of nurturing children, the belief in individual authority, the actions or samples of people surrounding and experiences.

Key Words: Public Mind, Meanings, Measurement, Components, Indicators

บทนำ

ด้วยอิทธิพลของระบบเศรษฐกิจและสภาพปัญหาทางสังคมคาดว่ามีส่วนทำให้สภาพลักษณะอาการทางจิตใจ (Mind and spirit) เปลี่ยนแปลงไป เช่น เป็นผู้ที่มุ่งผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ซึ่งสภาพลักษณะอาการของจิตใจในสังคมยุคปัจจุบันกับในอดีตนั้นสามารถสังเกตได้ว่า มีความแตกต่างกันเช่น ผู้คนในสังคมในอดีตนั้นเป็นผู้มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความโอบอ้อมอารีย์ต่อเพื่อนมนุษย์ มีความเห็นอกเห็นใจเพื่อนมนุษย์ด้วยกันที่ทุกข์ยากลำบาก มีการแบ่งปัน แลกเปลี่ยนวัตถุสิ่งของกันมากกว่าการซื้อ การขาย ซึ่งแตกต่างไปจากในสังคมยุคปัจจุบัน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า สังคมไทยในอดีตมีความเป็นสังคมแห่งความเอื้ออาทรกันมากกว่าในสังคมยุคปัจจุบัน เป็นต้น ลักษณะทางสังคมดังกล่าวนี้ควรเร่งศึกษาเพื่อทำความเข้าใจสภาพปัญหาต่างๆ เพื่อกำหนดนโยบายแนวทางในการแก้ไขปัญหานั้น การที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวทางสังคมได้อย่างยั่งยืนนั้น ระบบการศึกษามีส่วนสำคัญยิ่งในการที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ลดน้อยลง โดยระบบการศึกษาจะต้องเป็นระบบที่พัฒนาคน สร้างคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและใจ ดังที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548: 3-4) ได้กล่าวถึงระบบการศึกษาว่า ระบบการศึกษาต้องพัฒนาคนไทยทุกคนให้เป็น “คนเก่ง คนดี และมีความสุข ตามตัวบ่งชี้ที่ 5 คือ มีคุณธรรม จิตสาธารณะ และจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก คนไทยดำเนินชีวิตโดยกายสุจริต วาจาสุจริต และมนัสสุจริต มีความรับผิดชอบทางศีลธรรมและสังคม มีจิตสำนึก ในเกียรติภูมิของความเป็นคนไทย มีความภูมิใจในความเป็นชาติไทย รักแผ่นดินไทย และปฏิบัติตนตามระบอบประชาธิปไตย เป็นสมาชิกที่ดี เป็นอาสาสมัคร เพื่อชุมชนและสังคมในฐานะพลเมืองไทยและประชากรโลก

ทั้งนี้ มีนักวิชาการได้กล่าวถึง ลักษณะของจิตสาธารณะ เช่น ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ (2547:1) ได้กล่าวถึง จิตสาธารณะว่า เป็นลักษณะสำคัญของการเป็นพลเมืองดีของประเทศ เพราะบุคคลที่มีจิตสาธารณะจะเป็นผู้ที่ตระหนักในหน้าที่และความรับผิดชอบที่จะต้องดูแลรักษาทรัพย์สินสมบัติส่วนรวมของสังคม และตระหนักในสิทธิของตนเอง ไม่ล่วงล้ำสิทธิของผู้อื่น ในภาวะวิกฤตสังคมไทยในปัจจุบันที่คนส่วนใหญ่มักดิ้นรนต่อสู้เพื่อตนเอง ไม่สนใจว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับส่วนรวม สิ่งที่เป็นของส่วนรวม เช่น สวนสาธารณะ ตู้โทรศัพท์ นำประปาสาธารณะ ไฟถนน เป็นต้น จะหาผู้ดูแลรักษาได้ยาก ทุกคนรู้จักแต่จะใช้เพื่อประโยชน์ของตนเองเท่านั้น ถ้าทุกคนยังนิ่งเฉยปล่อยให้คนในชาติขาดจิตสาธารณะไปเรื่อย ๆ เช่นนี้ วันหนึ่งประเทศชาติคงไม่เหลืออะไร ดังนั้น จึงถึงเวลาแล้วที่ทุกคนจะต้องร่วมมือกันในการปลูกฝังจิตสาธารณะให้เกิดกับบุคคลในชาติ”

การศึกษานี้มุ่งศึกษาสังเคราะห์ ความหมายวิธีการวัด องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ จิตสาธารณะ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะของนักศึกษากลุ่มราชภัฏ ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลจากการศึกษานี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา จิตสาธารณะ อีกทั้งยังสามารถใช้เป็นแนวทางให้ สถานศึกษา และครอบครัวได้ร่วมกันให้คำปรึกษาแนะนำแก้ไขและช่วยเหลือดูแล เพื่อปลูกฝังจิตสาธารณะให้แก่เยาวชนไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสังเคราะห์ ความหมายวิธีการวัด องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ จิตสาธารณะ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ในกรุงเทพมหานคร
- 2) เพื่อศึกษาสังเคราะห์ปัจจัยสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ในกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงสังเคราะห์งานวิจัยและบทความวิจัย (วีรชัย คำธร, 2552, 2553, 2556, 2559) เกี่ยวกับจิตสาธารณะ ของกลุ่มนักศึกษา ในกรุงเทพมหานคร โดยกำหนดกรอบเนื้อหาในการศึกษา ได้แก่ ความหมายวิธีการวัด องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ จิตสาธารณะ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ ทั้งจากเล่มรายงานการวิจัย และบทความวิจัย ช่วงปี พ.ศ. 2552 – 2559

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมุ่งศึกษาเชิงสังเคราะห์รายงานวิจัย และบทความวิจัย เพื่อตอบวัตถุประสงค์การศึกษา ได้แก่ ความหมาย วิธีการวัด องค์ประกอบตัวบ่งชี้ จิตสาธารณะ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ ของนักศึกษา ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ กลุ่มรัตนโกสินทร์

กลุ่มตัวอย่างหรือหน่วยในการวิเคราะห์ โดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือก คือ เป็นรายงานการวิจัย และบทความวิจัยเกี่ยวกับจิตสาธาณณะ จำนวน 5 เรื่อง เป็นกลุ่มตัวอย่างหรือหน่วยตัวอย่างในการสังเคราะห์ผลการศึกษาวิจัย ทั้งนี้การได้มาซึ่งหน่วยตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาสังเคราะห์ใช้วิธีแบบกำหนดเจาะจงเล่มรายงานการวิจัยและบทความวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธาณณะ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการสังเคราะห์งานวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูลงานวิจัย แบบประเมินคุณภาพงานวิจัยผ่านเกณฑ์การตีพิมพ์เผยแพร่ และแบบบันทึกคุณภาพเครื่องมือวัดงานวิจัย การรายงานแสดงค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงเชิงความสอดคล้องภายในของครอนบาคของเครื่องมือวัดจิตสาธาณณะ ทั้งนี้ แบบสอบถามเกี่ยวกับจิตสาธาณณะ แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการใช้สาธาณณะสมบัติ ด้านการถือเป็นหน้าที่ในการดูแลสาธาณณะสมบัติ และ ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่นเหมือนเช่นสิทธิของตน มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า 6 ระดับ พัฒนาตามแนวคิดของนักวิชาการ (ประทีป จินฉี, 2540 และ เจษฎา หนูรุ่ง, 2551) อีกทั้งมีคุณภาพเครื่องมือการวัดจิตสาธาณณะ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงเชิงความสอดคล้องภายในของครอนบาค พัฒนาขึ้นโดย (1) วีรชัย คำธร (2552) ด้านการใช้ $\alpha = .910$ ด้านการถือเป็นหน้าที่ $\alpha = .900$ ด้านการเคารพสิทธิ $\alpha = .890$ (2) วีรชัย คำธร (2553) ด้านการใช้ $\alpha = .917$ ด้านการถือเป็นหน้าที่ $\alpha = .920$ ด้านการเคารพสิทธิ $\alpha = .925$ (3) วีรชัย คำธร (2556) องค์ประกอบด้านความตั้งใจที่จะอนุรักษ์มรดกศิลปกรรม .890 องค์ประกอบด้านการถือเป็นหน้าที่ในการอนุรักษ์มรดกศิลปกรรม $\alpha = .890$ องค์ประกอบด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น $\alpha = .879$

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ จากรายงานวิจัยและบทความวิจัย ประกอบด้วยเรื่อง (1) ปัจจัยเชิงบูรณาการตามประสบการณ์และลักษณะทางจิตที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธาณณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี (2) อิทธิพลของโครงการพัฒนาเสริมสร้างจิตพฤติกรรมที่มีผลต่อจิตสาธาณณะการอนุรักษ์มรดกทางศิลปกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ในกรุงเทพมหานคร (3) การพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานการวัด จิตสาธาณณะการอนุรักษ์มรดกศิลปกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ในกรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการสรุปสังเคราะห์เชิงเนื้อหาจากผลการศึกษาวิจัยทั้งจากเล่มรายงานการวิจัย และบทความวิจัยที่มีการเผยแพร่ในช่วงระหว่าง ปี 2552-2559 วิเคราะห์สังเคราะห์สรุปข้อมูลเชิงยืนยันข้อค้นพบเกี่ยวกับ ความหมาย วิธีการวัด องค์ประกอบตัวบ่งชี้ จิต

สาธารณสุข และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณสุข ของนักศึกษากลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ
ในกรุงเทพมหานคร

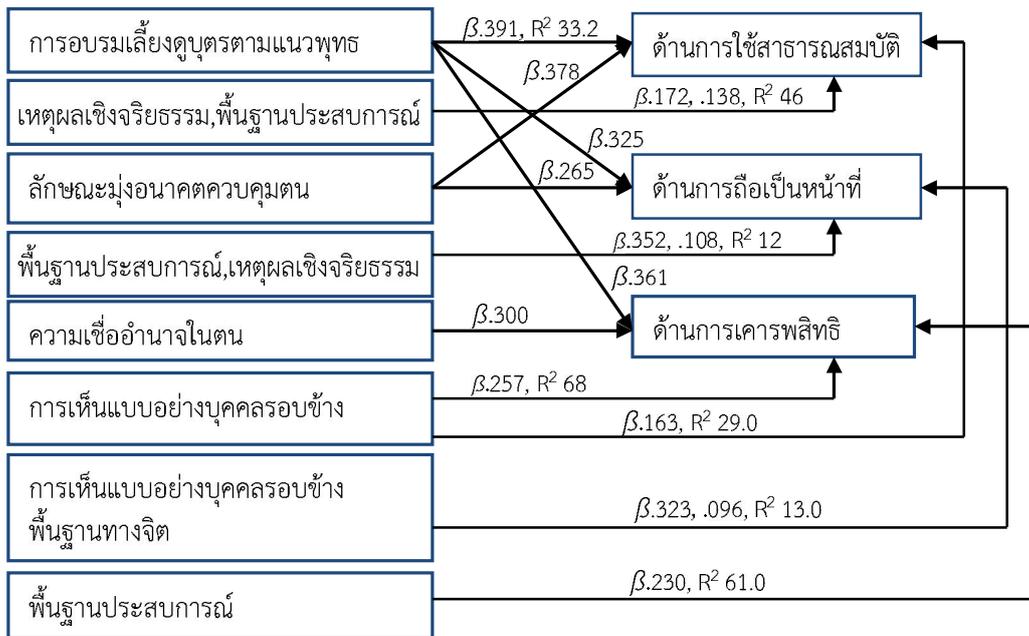
ผลการวิจัย

ประการที่ 1 การศึกษาความหมายวิธีการวัด องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ จิตสาธารณสุขของ
นักศึกษา ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในกรุงเทพมหานคร (วีรชัย คำธร และคณะ, 2559)

ความหมายจิตสาธารณสุข 1) ด้านการใช้หรือความตั้งใจ หมายถึง การดูแลรักษา
การหลีกเลี่ยงการกระทำที่ก่อให้เกิดความชำรุดเสียหาย ความตั้งใจที่จะรักษาให้คงไว้ตามวิสัยที่
สามารถกระทำได้ ความรู้สึกภาคภูมิใจในสาธารณสุขสมบัติ ความรู้สึกหวงแหน การตระหนักรู้ถึง
คุณค่า การไม่นำสาธารณสุขสมบัติมาเป็นของตนเอง ความเต็มใจที่จะรักษาสาธารณสุขสมบัติ และการมี
ส่วนร่วมรับผิดชอบสาธารณสุขสมบัติ 2) ด้านการถือเป็นที่หมาย ถึง การมีหน้าที่ด้วยการอุทิศตน
รับผิดชอบ รับอาสาที่จะอนุรักษ์ รู้สึกมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียในสาธารณสุขสมบัติ รู้สึกเป็นเจ้าของ ตระหนัก
ถึงหน้าที่ที่จะต้องดูแลให้คงสภาพเดิม ตระหนักรู้ถึงหน้าที่เพื่อการสืบทอด 3) ด้านการเคารพสิทธิ
ของบุคคลอื่น หมายถึง การรับรู้ถึงสิทธิของบุคคลอื่นเสมอเหมือนเช่นสิทธิของตน รู้สึกเทิดทูนงาน
สร้างสรรค์ที่ทรงคุณค่า มีจิตสำนึกค่านิยมที่ดีในความเป็นชาติ รู้สึกภาคภูมิใจต่อสาธารณสุขสมบัติ
ชาติ ตระหนักรู้ถึงความมุ่งมั่นเพียรพยายามผดุงรักษาเอกลักษณ์ของความเป็นชาติไว้

องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ จิตสาธารณสุข แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) องค์ประกอบ
ด้านการใช้หรือความตั้งใจ ตัวชี้วัดคือ (1) ชการดูแลรักษาตามวิสัยที่ตนสามารถกระทำได้ (2) การ
รับรู้รักษาให้ทรงคุณค่าต่อไป (3) การช่วยเสริมสร้างให้ทรงคุณค่ายิ่งขึ้น (4) การกระทำด้วยความ
เต็มใจ 2) องค์ประกอบด้านการถือเป็นที่ มีตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) การรับรู้ถึงหน้าที่จะอนุรักษ์โดย
เริ่มต้นจากตนเอง (2) การเรียนรู้ขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมอันดีงาม (3) การสืบทอดให้คง
สภาพที่มีมาแต่เดิมด้วยวิธีการศึกษาเรียนรู้ (4) การบำรุงรักษาเอกลักษณ์ของความเป็นชาติ
3) องค์ประกอบด้านการเคารพสิทธิ ตัวชี้วัดคือ (1) การตระหนักถึงความมุ่งมั่นเพียรพยายามผดุง
รักษาความเป็นชาติ (2) การรู้สึกเทิดทูนในการสร้างสรรค์งานที่ทรงคุณค่า (3) การตระหนักรู้ถึง
ความสำคัญของเนื้อหาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์

ประการที่ 2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณสุข (วีรชัย คำธร, 2552, 2553, 2556) วีรชัย
คำธร และภักดี โพธิ์สิงห์, 2557) พบดังนี้ (1) จิตสาธารณสุขด้านการใช้ มีตัวแปรพยากรณ์ คือ
การอบรมเลี้ยงดูบุตรตามแนวพุทธ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ค่าร้อยละการพยากรณ์ $R^2 = 33.2$ (2) จิตสาธารณสุขด้านการถือเป็นที่ มีตัวพยากรณ์ คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน
และ การอบรมเลี้ยงดูบุตรตามแนวพุทธ ค่าร้อยละการพยากรณ์ $R^2 = 23.5$ (3) จิตสาธารณสุขด้าน
การเคารพสิทธิ มีตัวพยากรณ์ คือ การอบรมเลี้ยงดูบุตรตามแนวพุทธ และ ความเชื่ออำนาจในตน
ค่าร้อยละการพยากรณ์ $R^2 = 26.2$

ภาพที่ 1 แสดงปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะ

การอภิปรายผล

อภิปรายผลประเด็นที่ 1 ความหมายวิธีการวัด องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ จิตสาธารณะ

จิตสาธารณะ หมายถึง ลักษณะพื้นฐานทางจิตที่ประกอบด้วย (1) ความตั้งใจที่จะดูแลรักษาหลีกเลี่ยงการกระทำที่ก่อให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อสาธารณสมบัติ มีความตั้งใจที่จะรักษาให้คงไว้ตามวิสัยที่สามารถกระทำได้ มีความรู้สึกภาคภูมิใจ มีความรู้สึกห่วงแหน ตระหนักถึงคุณค่าไม่นำสาธารณสมบัติมาเป็นของตนเอง มีความเต็มใจที่จะรักษาสาธารณสมบัติ และมีส่วนร่วมรับผิดชอบสาธารณสมบัติ (2) การตระหนักถึงหน้าที่ที่จะอุทิศตนรับผิดชอบ รับอาสาที่จะอนุรักษ์มีส่วนได้ส่วนเสียในสาธารณสมบัติ รู้สึกเป็นเจ้าของ ตระหนักถึงหน้าที่ที่จะต้องดูแลให้คงสภาพเดิมเพื่อการสืบทอดต่อไป (3) การรับรู้ถึงสิทธิของบุคคลอื่นเสมอเหมือนเช่นสิทธิของตน รู้สึกเกิดทุนงานสร้างสรรค์ที่ทรงคุณค่า มีจิตสำนึกค่านิยมที่ดีในความเป็นชาติ รู้สึกภาคภูมิใจ ตระหนักถึงความมุ่งมั่นเพียรพยายามผดุงรักษาเอกลักษณ์ของความเป็นชาติ เป็นต้น ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า จิตสาธารณะ มีลักษณะพื้นฐานทางจิตที่สอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ สังคหวัตถุ 4 ได้แก่ (1) ทาน การเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม (2) ปิยวาจา การเคารพสิทธิผู้อื่นเหมือนเช่นสิทธิของตนด้วยการไม่ก้าวร้าวทางวาจา (3) อัตถจริยา การกระทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อบุคคลอื่น และ (4) สมานัตตา การเป็นคนเสมอต้นเสมอปลาย ทำให้บุคคลอื่นไว้วางใจ การทำประโยชน์เพื่อส่วนร่วมเสมอต้นเสมอปลาย เป็นต้น (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต),

2559,143) หรือหัวข้อธรรมอื่น เช่น จาคะ หมายถึง การเสียสละ ได้แก่ การเสียสละภายในจิตใจ เช่น ความเห็นแก่ตัว เสียสละให้หมดไปจากจิตใจ มุ่งทำประโยชน์เพื่อส่วนร่วมเป็นสำคัญ

อภิปรายผลประเด็นที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะ มีดังนี้

จิตสาธารณะด้านการใช้ ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูบุตรตามแนวพุทธ การมีเหตุผลเชิงจริยธรรม พื้นฐานประสบการณ์ที่ดี ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และการเห็นแบบอย่างบุคคลรอบข้าง

จิตสาธารณะด้านการถือเป็นหน้าที่ ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูบุตรตามแนวพุทธ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การพื้นฐานประสบการณ์ที่ดี การมีเหตุผลเชิงจริยธรรม การเห็นแบบอย่างบุคคลรอบข้าง และพื้นฐานทางจิตที่ดี

จิตสาธารณะด้านการเคารพสิทธิ ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูบุตรตามแนวพุทธ ความเชื่ออำนาจในตน การเห็นแบบอย่างบุคคลรอบข้าง และ พื้นฐานประสบการณ์

ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า การสร้างบุคคลให้เป็นผู้มีจิตสาธารณะ นั้น ต้องได้รับการอบรมเลี้ยงดูตามแนวพุทธศาสนา เช่น ผู้ปกครองนำบุตรธิดาเข้าวัดฟังธรรม ปฏิบัติธรรม เพื่อกลม่อกลาจิตใจตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสอดคล้องกับทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรม (ดวงเดือน พันธมนาวิน, 2538)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการสังเคราะห์งานวิจัย มีดังนี้

1. การเสริมสร้างจิตสาธารณะด้านการใช้ โดยผ่าน การอบรมเลี้ยงดูบุตรตามแนวพุทธ การเสริมสร้างเหตุผลเชิงจริยธรรม การสร้างพื้นฐานประสบการณ์ที่ดี การเสริมสร้างลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และการเห็นแบบอย่างบุคคลรอบข้าง

2. การเสริมสร้างจิตสาธารณะด้านการถือเป็นหน้าที่ โดยผ่าน การอบรมเลี้ยงดูบุตรตามแนวพุทธ การเสริมสร้างลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การเสริมสร้างพื้นฐานประสบการณ์ การเสริมสร้างเหตุผลเชิงจริยธรรม การเสริมสร้างการเห็นแบบอย่างที่ดีจากบุคคลรอบข้าง และการเสริมสร้างพื้นฐานทางจิตที่ดี

3. การเสริมสร้างจิตสาธารณะด้านการเคารพสิทธิ โดยผ่าน การอบรมเลี้ยงดูบุตรตามแนวพุทธ การเสริมสร้างความเชื่ออำนาจในตน การเสริมสร้างการเห็นแบบอย่างที่ดีจากบุคคลรอบข้าง และการเสริมสร้างพื้นฐานประสบการณ์ที่ดี

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัย

ควรมีออกแบบการศึกษาวิจัยโดยใช้การศึกษาวิจัยเชิงทดลอง เพื่อศึกษาความเป็นสาเหตุและผล โดยการ จัดกระทำสาเหตุ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูบุตรตามแนวพุทธ การเสริมสร้างความเชื่ออำนาจในตน การเสริมสร้างการเห็นแบบอย่างที่ดีจากบุคคลรอบข้าง และการเสริมสร้างพื้นฐานประสบการณ์ที่ดี เพื่อดูว่า มีอิทธิพลต่อ จิตสาธารณะ (ผล) อย่างไร เป็นต้น

บรรณานุกรม

- เจษฎา หนูรุ่ม. 2551. ปัจจัยจิตลักษณะที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงเดือน พันธุนาวิน .2538. ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม: และการพัฒนาบุคคล. สถาบันจิตพัฒนาบริหารศาสตร์.
- ประทีป จินฉี. 2540. การวิเคราะห์พฤติกรรมและการปรับพฤติกรรม. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (เอกสารประกอบการสอน)
- พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ.ปยุตโต. 2559. พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 35 มูลนิธิธรรมการศึกษาเพื่อสันติภาพ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต).
- วีรชัย คำธร. 2552. ปัจจัยเชิงเหตุตามประสบการณ์ และลักษณะทางจิตที่มีผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วีรชัย คำธร. (2553). ปัจจัยเชิงบูรณาการตามประสบการณ์และลักษณะทางจิตที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
- วีรชัย คำธร. (2554). ปัจจัยเชิงบูรณาการตามประสบการณ์และลักษณะทางจิตที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. วารสารเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ และงานวิจัย ปีที่ 18 สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- วีรชัย คำธร. (2556). อิทธิพลของโครงการพัฒนาเสริมสร้างจิตพฤติกรรมที่มีผลต่อจิตสาธารณะการอนุรักษ์มรดกทางศิลปกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร. รายงานการวิจัย ศูนย์วิจัยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สกอ.
- วีรชัย คำธร, ภักดี โพธิ์สิงห์. (2557). อิทธิพลของการพัฒนาจิตพฤติกรรมที่มีต่อจิตสาธารณะการอนุรักษ์มรดกศิลปกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ในกรุงเทพมหานคร. วารสารวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 (13) เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2557- มกราคม พ.ศ. 2558.